

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A liberalismus és a jog.

Az emberi társadalom minden viszonyán a jog hatalma uralkodik, és nincs semmi, a mi ennek fensőbb tekintélye és mindent átölelő, mindent átható befolyása alól ki volna véve. Ez a keresztény jogi nézet, mely egyszersmind a kereszténységnek tőle el nem választható világnézete. S ez vele él és vele hal. Eme keresztény világnézet az Istenről s ennek mint teremtőnek, rendezőnek a világhoz való viszonyáról szóló tanon nyugszik.

Mihelyt az emberi szellem a kereszténység amaz alapelveit megtagadja és amaz elvekbe ütköző világnézetnek hódol, rögtön félre kell dobni a keresztény jognézetet is. Ez nemcsak elméletileg van így, hanem tényleg is.

A keresztény társadalom a reformatio előtt említett keresztény világnézetnek hódolt államszervezeti viszonyaiban; de a reformatio ideje óta az eurpai társadalom a keresztény világfelfogástól mindinkább eltért. A rationalismus és naturalismus háttérbe szoríták azt. A keresztény világfelfogást elavultnak tekinték és egy új, észszerű világnézettel akarták helyettesíteni, Ennek az lett a következménye, hogy a (tárgyi) jog eszméje, mely mint örök és változhatlan hatalom uralkodék mind az egyesek, mind az államok és nemzetek fölött, mindinkább eltűnt az uralkodók és alattvalók öntudatából.

Hozzászoktak lassankint, hogy mind az egyesek, mind az államok és népek egymáshozí természetes viszonyát egészen jognélkülinek tekintsék; belerögződtek azon nézetbe, hogy „mindenkinek háboruja mindenki ellen“ úgy a magán, mint a nyilvános és internationalis életben. Ez az emberiség természetes állapota.

E gondolat teljesen uralkodó lett, mihelyt a naturalismus tökéletes materialismussá jecszült ki. Ugyanis a materialismus semmi oly erkölcsi világnézet el nem ismer, mely az anyagot felülmúlja; azért előttök örök, változhatlan jog, mely az egye-

sek, államok és népek fölött uralkodnék, semmi értékkel nem bír. Halljunk csak egy főmatadort; „A mi nekem bármi tekintetben használ, az jó; a mi árt, az rossz. A jó és rossz ezen megkülönböztetésénél az én alanyi érdekem irányadó; a mi ezt előmozdítja az jó rám nézve, a mi hátráltatja, az rossz.“ (Büchner Kraft u. Stoff V. Kiad. 243. lap.

Midőn a liberalismus, mint a modern anyagei szellem fegyverhordozója, mindenütt, privat — és közéletben, az önzést, az érdeket állítja előtérbe és azt iparkodik megvalósítani, e fölött mit sem csodálkozhatunk; hiszen csak anyagei álláspontját tölti bé. Csakhogy nem jár egyenes és nyílt uton. Nem pirul a legszembeszökőbb inconsequentiakat elkövetni, csak ez terveit előmozdítja; sőt e célból még szineskedni és szenteskedni is tud. A modern liberalismus, e harcmodorát szem előtt kell tartanunk, ha érteni és méltatni akarjuk magatartását a jog eszméjével szemben. Az önzés elve soha sem fér össze a jog elvével. Ki az önzés elvének hódol, az kénytelen a jogot, mint objectív hatalmat egyenesen megtagadni. A hány lépést tesz az önzés, annyszor tiporja le a jogot. Ő csak a szétdult jognak romjait ütheti föl a maga maradandó sátorát. A liberalismus tehát és az ő önző, materialis elve született ellensége a jognak. Azonban ezen ellenséges hangulatát nyíltan nem árulja. A joggal szemben is oly ravaszul viseli magát mint a vallás iránt. Azt hinné az ember, hogy legerősebb védője a jognak; parlamentekben, tantermekben, hírlapokban csak úgy áradoznak a jog szentségéről és sérthetlenségéről a dagályos beszédek és cikornyás szólások. Nem szükség itt ujjal mutatni az ezt igazoló eseményekre. Ha saját érdekeit szándékozik keresztül vinni: akkor a jog semmi, az erő minden. És ekkor a siker az, mely előtt a modern liberalismus térdre borul, porba omlik előtte s egész vakbuzgalommal küzd annak ellenkezője mellett, mit elébb sérthetetlen jognak kiabált. Így szülemenek meg azon jogok, melyeket a közérzés jogtalanságnak, igazságtalanságnak tart; a

melyeket modern nyelven „bevégzett tények“-nek neveznek.

Nem az emberi tények és velleitások határozzák meg mi a jog és jogtalanság, hanem megfordítva a tényeket kell a jog próbája alá vetni. Az emberi cselekvés jogszerűségét vagy jogtalanságát nem az érdek és haszon határozza meg, hanem a tárgyi jog, az Isten törvénye dönt felette. A tárgyi jog változhatlan, mert kifejezése a változhatlan isteni akaratnak. A jognak forrása az Isten. A mely társadalmi elmélet eltér azon forrástól, eltér a jogtól s visszatér a vadállapothoz, mit jus fortioris-nak ismerünk.

Az államok és nemzetek felett úgy, mint az egyedek felett ott lebeg a szent és sérthetetlen hatalom, a tárgyi jog, mely Isten kebeléből született. És ezt úgy az államok, mint az egyedek tisztelni és érvényre juttatni kötelesek, mert Isten nemcsak egyes emberek ura és kormányzója hanem az államoké és nemzeteké is. Főnséges törvénye ép úgy kötelezi ezeket, mint azokat.

Sz. I.

A szent-társulatok és az iskola.

(Sokak figyelmébe.)

Nó mi ez? — hát biz a nem egyéb, mint egy igen fontos dolog, mely sokhelyen országzerte kérdés tárgya, melyről többet is kell szólni, nem csak a szobában, hanem künt is. Hogyan, hát a jóczélú, erkölcsöket teremtő s megmentő szent-társulatok és az iskola nem férnek meg egymással? — valami rossz az? — Fájdalom! mióta a hazugság és álfelvilágosodás az igazságtól elröbölt köpeny alatt bujkálva hamis elvekkel akar magának országot alapítani s uralkodni, azóta mindig, sok helyen — szegény magyar hazánkban, Szt.-Istvánnak, „Mária országában“ is szt. hitünk áldásokat árasztó intézményei is félreértetnek, eltiltatnak . . . elég jogtalanul és esztelelenül!

Azok, kik tiltják a szt. társulatok elterjesztését és az iskolávali ártatlan egybekötését nem veszik észre, mily nagy jótól, mily erkölcsi rugótól zárják el az ifjúságot, melynek kebelébe most kell az ártatlanság virágait beültetni, nehogy olyan fajták legyenek, mint ma sokan, kik álfelvilágosodástól elkapatva fogalommal sem bírnak fensőbb erkölcsökről, de sőt még a legegyszerűbb hit-elevelekről sem — nem csoda aztán, hogy az ilyenek non multum differunt a mulis quibus non est intellectus!

Nem akarják sokan, hogy a tanulók a szt. társulatok tagjai legyenek, mert azt mondják: az állam tiltja; — külömbiséget kívánnak tenni e tilalomban: lehet tiltja, mint proh polor! inconvenienter tiltja is a szt. társulatokat az iskolába vinni, de e tilalom csak az ő „mindenhatósága“ alatt álló iskolákra szól — a kath. iskolák függetlenek e tekintetben s így mi tudni se akarunk ily egyházellenes tilalmakról, mert mi egyházi felsőbbséghez tartozunk s ez mindig ajánlotta azt, hogy a tanulók ily szent társulatok tagjai legyenek. Az „állam“ tudja s el is ismeri, ha nem is a legjobb kedvvel — hogy a kath. és általában a vallásos jelegű iskolák ügyeiben nincs teljes hatalma, s ép azért azok vezetésébe se avatkozik, hanem az illető vallás főhatóságára engedi a kor-

mányzást, tehát ily ügyben nem más, hanem ő ítélhet jogosan, vajjon megfér-e az iskolával a szent társulat?

Mi tehát az állammal, az ő ide vonatkozó tilalmaival ne törődjünk, hanem tartsuk azt, mit az első pápa Szt.-Péter apostol mondott: „Előbb Istennek és azután engedelmeskedünk az embereknek.“ — Elég szomoruan látjuk, hogy az állam vallás nélkül, hogy nevel, — drága ifju atheista maszlagos virágai eléggé mutatják jobbra balra, hol velük találkozunk.

„Az alma nem messze esik fájától“ s a vipera peréből nem kél ki galambfiu — régi közmondás, mely leginkább a rossz nevelésben valósul; bizony milyen az oktatás s milyen szellemű a tanítótság olyan lesz az ifju is: — rossz, vallásgyűlölő, se jó egyházi — és ma ilyen elég van — hi omnes filii Status! No de hagyjuk az állami vallástalan nevelést — ő iszsza levét — de nekünk is marad belőle, s ez a baj!

Az anyaszentegyház számos szent czélú társulatot alapított s engedett határozottan azt ohajtva, hogy azok tagjai ne csak nagyok, hanem inkább kiseddek legyenek, ezek pedig jórészt tanulók: az anyaszentegyház bölcs fejei midőn ezeket engedték és alapították bizonyosan tudták mit tesznek, tudták — s a tapasztalat fényesen igazolta is — hogy a szent társulatok az ifjúságot erkölcsös életre vezetik s abban öreg korig meg is tartják. A szent társulatok eddig még soha sehol rosszat nem szültek, hanem az erkölcsök erős rugói voltak, s mégis tiltják őket uton utfélen!

Hiába, tudja az ördög hol és hogy, mik és kik által kell dolgozni Isten ügye ellen — mester ő bukása óta! de rossz mester, mert mindenütt — ha darabig diadalra vergődött is csufosan leveretett. Az iskolai ifjúságot különféle áltűrügyek alatt iparkodik ő keme „hü szolgálát“ által sivár keblére szoritani s a vallástalanságnak mérges mézzel kent kalácsával jóllaktatni, hogy követőivé tegye; azért vonja el azt a szent társulatoktól, hogy annál könnyebben vezesse be az embereket hálóiba már ifjúságuktól fogva.

Minden rossz az ördögtől van, ő vezeti a rosszajlamu embereket gonoszságokra s Isten mindezt sokszor megengedi, hogy lássa be a gyarló por, miszerint ha szabadakarattal visszaél s az adott kegyelmet, melyet uton-utfélen, még a harang kongása által is elhalmazza, elveti s meg nem figyeli — hová jut, mily csufosan csatlakozik . . . „Infinitus est stultorum numerus“ mondja a szent-írás s ez leginkább azokra szól, kik Isten művei s anyaszentegyháza bölcs intézményei ellen törnek.

Ma sok katolikus van, de több a czimzetes katolikus alias keresztelt pogány, ki nem hiszi s tartja mit Isten kijelentett s teljhatalmából Jézus anyaszentegyháza rendelt, hanem megvetve, negligálva mindent mi szent, nem csak ő maga rossz, hanem másokat is ront.

Ma nemcsak ellenfeleink, az eretnekek, hanem kiket hitrokonoknak kellene nevezni, de nem nevezhetek életök miatt, azok is az ellenféllel a rosszban kezdet fogva jó annyjukat, ki nevelte s még anyagilag is segítette hálátlanul vérig sértik, gunyolják és szt. intézményeit tiltják s az ifjúságot is féktelen rugdalózásukban a szent dolgoktól elvonni akarják.

Nekünk nincs más fegyverünk igaz, a mint Lacordair mondja, mint a türés és szenvedés, csak ezt adta Jézus fegyverül, mint a galamboknak a sasok közt s bárányoknak farkasok közt s ezzel győzünk s győztünk

mindig, nem csak a rágalmak, félreértések, hanem a 3 száz évi véres üldözések alatt is. Mi, kik ar ur nyájának őreivé rendeltettünk, végtelen kegyelméből, hogy azt a gonosz ragadozó farkasoktól megvédjük, ka kell isteni Mesterünk példájára vérrel is — a szenvedett méltatlanságok s jogtalan sértő eljárások ellen mit se teszünk szent hivatásunk magasztossága érzetében, mint a felsőbbiségekhez folyamodunk, mit egyebet mint egy kis port rázunk le a világra lábunkról, Üdvöztőnk mondása szerint, azon helyről hol az igazságért üldözteténk.

Ime az eljárási mód az egyház és intézményei gyűlölvél szemben! így győztünk mindig, türe, sirva győz az egyház, ha lassan is, de biztosan! Majd elmúlnak ezen rozsz aramlatok is, ha az illetők észre térnek s az ifjuság bukását jobban szemlélik!

Ma tiltják sokhelyen az iskolákban a vallás szent gyakorlatait, hogy mar jókor öljék ki az ifjuból a hitnek csiráját; ez oly eljárás melylyel még a pogány korban sem tatálkozunk, hisz a rómaiak pl. nem mertek semmihez sem kezdeni, míg előbb isteneikhez nem fordultak — s ha a pogányok hamis vallásukat s intézményeit, oly nagyra tartották, hát mi keresztények ne tartsuk-e az igaz és szent hitet s intézményeit, melyek oly sok jónak kutforrasai?

Nekünk, megmondtam, nincs bajunk az állami iskolákkal — ők lássák mit s hogy nevelnek, nekünk dolgunk van itt a katolikus iskolákkal, mire azt mondjuk, hogy azok mig ilyenek nem vonhatók ki az egyház üdvos intézményeiből s ebből annál kevésbé, mert erre nézve az egyház részéről kinek fősege alatt állnak már eddig sok ajánlat és felszólítás van; és ez nem is marad parlagon. Ime mit bizonyít a kalocsai, csikszomlyói, székelyudvarhelyi, kolozsvári, sat. a kath. alsó és közep iskolákban viruló Jézus és Mária szent gyermekése sat. társulatok létezése? nemde azt, hogy a szent társulatok mindig bátran felállíthatók a tanulók közt.

Mi iskoláinkban a vallásosság fölélesztése s az egyház ügyeinek intézésében teljesen függetlenek vagyunk minden világi hatalomtól — nekünk az egyház és a Szentlélektől kirendelt főpásztorok dictálnak s nem más; tehát őket hallgatjuk, követjük s bölcs ajánlatukat az emberiség javára s üdvére valósítjuk, ha mindjárt nagy fáradság s áldozattal is!

Szentséges atyánk XIII. Leo pápa, Jézus Krisztus földi személyesítője így szól a papsághoz, tanítókhoz s buzgó hivekhez a „szent Gyermekség társulata“ érdekében, mely oly sok jót tett a világon: „Teljes szivemből megáldom a sz. Gyermekség művét, alapszabályait, igazgatóit; kik buzgalmukkal nagyban hozzájárulnak Jézus-Krisztus országának terjesztéséhez. Megáldom gyöngéd szívvél a mű valamennyi tagjait, s mindenek fölött a kedves gyermekeket, kik imáikkal és alamiznáikkal anynyi hitetlen gyermeknek nyitják meg az élet kapuját. Szeretném e mű tagjaival látni az egész kath. világ gyermekeit!“ (I. sz. gy. műve Magyarországon 1884-iki évi jelentés 26-ik lapján).

Ki elfogulatlanul egy kis kath. lélekkel jól megfontolja a sz. atya bölcs ohaját, bizony az önodaadással működik is mindenütt azt lehetőleg valósítani s a felmerülő akadályokat leküzdeni törekedik. — A bölcs tiarás főpap — midőn nemes ohájának oly szépen ad kifejezést bizo-

nyára jól megfontolta azt — s a mint szavaiból világos. minden gyermeket kivén és akar e sz. társulatba iratni, már pedig a gyermekek jórésze bizony tanuló ezt is jól tudta ő szentsége, tehát a tanulók is bátran beírhatók e társulatba akadálytalanul — kik t. i. önként akarnak!

Semmi sem állja útját, hogy a hitoktatók s más buzgó tanfírtiak ne írják be a tanulókat akármely szent társulatba — egyházi tetsőségtől erre engedély s ajánlat van — mi teljesen tőlük függünk tehát tessék levonni a következtetést, és punctum.

De hogy mindennek utja vágassék, hát egy pár czimzetes katolikus szájából jött ellenvetést is bátrak leszünk egy kis keményebb szagu s talán tüszentésre ingerlő „igazság savval“ megoldani, hogy felbomoljék alkatrészeire s törpüljön el.

1. Azt mondják: minek adjuk mi a pénzt Chinába s nem tudom hová, mikor itt nekünk is szükséges az; itt van elég szegény és nyomorult. Felelet: Igaz, itt is van elég szegény és nyomorult, de az mit se akadályozza azt, hogy mi mást, ki szintén embertestvérünk — bárhol lakjék — ne segítsük; azzal a mi tőlünk kimegy a missziokra a mi szegényeink semmit se szenvednek — ezeknek is jut elég! — De ugy látom, hogy oly emberek beszélnek ez ellen, kik bizony se ide se oda nem adnak, hanem pénzimádó zsurorik — veszszen pénzök velük! kik nem segítenek a szegény pogányokon!

Judás midőn látta, hogy Sz. Mária-Magdolna a drága keneteket az ur lábaira önté ördögi furfanggal azt mondá: jobb lett volna azt eladni s a szegényeknek osztani a pénzt — jaj! de tudjuk, hogy ezt nem azért mondá, mert a szegényeken akart volna segíteni, hanem, hogy az ő tárczájába kerüljön!

Ily Judások azok is, kik ellenzik a sz. czélokra adni, melyekre ők semmit se adtak se nem adnak! Mutassák meg mit tesznek itt — adjanak valamit ezek az itt valóknak s ne akadályozzanak minket utunkban kik adunk ide is oda is!

2. Azt mondják, hogy tanulónak nem lehet beállani, mert ő nem önura s a pénz, az a 2 kr. is mit havonta fizetni kell nem az övé hanem szülőé s a szülő zugolódik, hogy a mai szük napokban oly sok felé kell adni.

A felelet erre rövid; a tanuló csak ugy iratkozik be, ha szülője megengedi s ad neki 2 kr. havanta, mit bizony senki se tagadott még meg; ez csak olyan ráfogás! — ki szegény s még 2 krja sincs azt fel is mentjük a fizetéstől s azért tagja lehet a társulatnak bátran. De mégtöbb az, hogy a szülők kérik a helyi társulati igazgatót, hogy tanuló gyermekeiket beírják — ki mer itt aztán többet okoskodni?!

3. Hallottuk azt is: ha más országok gyermekei anynyit adtak, hogy ezerekre rug, minek adjunk mi?

Felelet: Azért, — mert bármily sokat adjanak — az mégis kevés az oriási pogány birodalom China területén üdvösen működő missziok ellátására. A szükség napról napra nő, mert Isten után napról-napra nő ott a katolikusok száma s ezeknek bizony iskolákat, növeldéket kell nyitni meg templomokat, mikre a benszülöttek nem adnak, nekünk kell tehát adnunk! hány buzgó hitküldér fázik és éhezik, mert nem jut kellő rész a gyűjtésből, mit miküldünk. Megszünni buzgolkodni a

missiok és tagjaik ellátásában éppen annyi, mint nem akarni, hogy sz. hitünk terjedjen s legyen mint az ur mondta : Egy akol és egy pásztor !

Végre azt is mondják : Hazánkra is nagy kár, hogy oly sok pénz megy ki innen idegen országokba. Erre is rég meg van a felelet : Más dologért sokkal több pénz vándorol ki pl. hány millió megy ki csak a válogatott inycenz ételekre, piperékre s más haszontalanságokra. Ha a pénzkivétel káros az országra, akkor tessék előbb bilitani a sok millio elpazarlását haszontalan dolgokra.

Az irgalmasság gyakorlása, a jószívü adakozás, még senkit szegényenyé nem tett s nem is fog. Sok jó keresztény saját magán tapasztalja, hogy a jó Isten bőven szokta visszafizetni a jót, mit veszélyben levő embertársakkal tettek. Ez áll nemcsak egyesek, hanem az egész országra nézve. A nagy Isten nem képes-e az irgalmas szívüvel irgalmat cselekedni? — A kegyes adakozás nem teszi szegényenyé az országot, hanem a pazarlás, fényüzés — igen! „a bün nyomorultakká teszi a népeket“ — de soha az alamizsna! Ezt halljad zslugori!

Aztán hogy hová jut a pénz, mit itt-ott gyűjtünk, arról kétségtelenül tanuskodnak a pontos évi jelentések, melyek évente a tagoknak kiosztatnak — így kételynek nincs helye többé!

A megelőzőkből minden világos, tehát ne engedjétek magatokat félrevezettetni a csalta beszédektől, hanem pártoljátok a szent társulatokat s főleg a Jézus szent gyermeksege társulatát. Különösen ti tanférfiak fogjátok velem kezét s minél több tagot szereztek az új évben a tanulók s hivekből; állítsátok fel a társulatot, rendezzék azt, — kaptok szükséges cikkekét ingyen, csak rajta — a kis Jézuska megérdemli hogy művét pártoljuk, azért jött le a leghidegebb éjjelen az a legforróbb sziv, hogy mindnyájunkat magához vonzzon. — Rajta ismét rajta! Ti kedves szülők! tihozzátok is szólok, de hogy jobban szivetekhez férjek a szent ügy érdekében Paulai-Szent-Vincze szavait használom : Nézzétek csak keresztény szülők! az elhagyott gyermekek mint emelik fel messzeföldről tihozzátok kezeiket, esedezvén a legtöbben nem csak az ideiglenes, hanem mindenekelőtt a szent kereszttség által elnyerhető örök életért is. Ha ti nem jöttök segítségükre, a szegények meghalnak a szent kereszttség malaszja nélkül; százával ezrével megfojtanak, befulasztatnak a vízbe, elevenen szaggatják őket szét a kutyák vagy a disznók. De ha ti könyörültök rajtuk (íma és adakozással) gyűjtve a csekély adományt, vagy megengedve, hogy minden gyermeketek a legkissebbtől a legnagyobbig részt vegyen a szent gyermekség művében, akkor élni fognak, és ti megszerezitek nekik egyszersmind az örökké való üdv kincsét is.

Ha azután életben maradnak, Isten előtt élő emlékei lesznek a ti szereteteknek és mindig új meg új kegyelmeket fognak lekérni rátok és gyermekeitekre. Ha pedig részben elhalnak, az égnek gazdag aratása lesz a kis angyalokban, a kik azután örködni fognak felettetek és gyermekeitek felett, vigyázni mindenre a mi kedves és becses előttek, láthatatlanul közeletekben lesznek családi örömeitek és ünnepéyeiteknél; elkísérik gyermekeiteket az első szent áldozáshoz, oldalaitok mellett lesznek midőn az oltári szentséget utraváló gyanánt fogják vinni

hozzátok, bátorítani erősíteni fognak a halállal való harcban, és ha szeméitek mindenkorra bezáródnak, akkor is megjelennek előttek és bevezetnek majd a menny közös honába; ott pedig a hol minden vágy teljesen ki van elégítve, emelni fogja boldogságotokat ama tudat, hogy a végnélküli öröm eme helyére a ti irgalmasságotok segítette meg őket.“

Azért, ki a „Jézus szent gyermeksege“ művét ismeri, kell hogy készletve érezze magát azt mindenütt és mindenkor tehetsége szerint buzgón istápolni s minél szélesebb körökben terjeszteni, ismertetni, hogy teljesüljön Szentéges Atyánk óhaja : „Szeretném e mü tagjaiul látni az egész katolikus világ gyermekeit!“

Oh adja Isten, hogy mielőbb legyen!

H u n y a d i.

T Á R C Z A.

Ünnepi Naptár.

V e r s e s j e l m o n d a t o k b a n .

(Folytatás.)

Február 5. Sz. Ágota sz. és vt.

Ágota ritka madár, míg a nő szemnyila átjár :
Oltatik a buja láng, hogyha e Szüz oda lát

Sz. Etelka szüz.

Szende Etelkának Kölnben kegyelettel adóznak ;
Ám sok hölgy a helyett izli a „kölni víz t.“

Febr. 6. Sz. Dorottya sz. és vt.

Mindenik évszakban virul a liljom szüzi ajkon ;
Szüznek s vértanunak szirmai üdvülakiak.

Febr. 7. Sz. Romuald apát.

Mért van, hogy mindig Romuáldnak lelke olyan vig ?
Napja derült, a kinek semmise nyomja szivét.

Sz. Richárd király.

Richárd és Vilibald, Vunibald, Valburga ! dicső fa.
Szent apa, szent gyerekek ! áldva legyen nevetek

Febr. 8. Matha Sz. János hv.

Nem Matha inkább a, sőt több vagy, mint vala, „Mártha :“
Nemcsak a vendéget, foglyokat is szereted.
Boldog az, aki szabad ; te sokaknak e nagy javat adtad ;
Illet azért jogosan megfelelő jutalom.

Febr. 9. Sz. Apollonia sz. és vt.

Krisztus az én jegyesem, Krisztus fog lenni egészen ;
Éget a kérő bár s majd harapó-foga vár.

Szüz — és vértanuként koronám megkérteszem;
Szüznek s vértanunak mutatok égbe utat.

Febr. 10. Sz. „Skolastika“ szüz.

„Bencze“ s Skolastika lett feje „áldott“ „iskola“ — népnek
Anyjok „Abundáncz“ volt. Van születésbeli jog,

Febr. 11. A. B. Sz. rendé 7 alapítója.

„Mária-szolgácul“ renddé lesz „hét nemes ifju,“
Botránnyt szinlel azon a mai nőuralom.

Imets F. Jákó.

Mit álmodál?

Mit álmodál? édes volt-e

A nyugalom néked?

Oh felejtöd el ha szép is volt,

Felejtöd el az éjet!

Az éjszaka egy elhunyt nap

Öröksötét sirja,

Honnan földtámadás nincsen

A multnak megírva...

És az álom? Oh az álom

Reményeink könyve.

Hová azt, mi lelkünknek szép

Tündér kéz írja be. —

De kezdete egy hazugság,

Folytatása mese;

S a tanulság könyveinkkel

Vagyon írva bele.

Ha álmodál, álmodj hát meg

És feledd el hamar;

S csak azt reméld, a mit hiszesz,

S mit sir el nem takar.

És szeress, — hittel, reménnyel

Mindent ami igaz;

Szivednek gyötrelmek közt is

Ez nyujt azt, mi vigasz. —

Mert szép virág a hit, — s remény;

De kinek nincs szive,

Az — mint pók a virágból — csak

Mérget szív belőle.

.....

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Jótekonyság és hála.** Lövéte, 1886 jan. 31.
Nagyméltósági és főtisztelendő Lönhárt Ferencz püspök
urunk ő Excellentiája, a jótéteményekben kifogyhatatlan
angyal szívű kegyes főpásztor, a mult 1885-ik évben nép-

iskolánk harmadik tanítója fizetés-alapját, uradalmi saját
pénztárából 150 frt alapítványi segélyvel kegyeskedett
ujjból gyarapítani. — És így a közelmúlt két évben 300
frt alapítványi összeg és annak tökécsített kamatja hirdeti
Lövéte szegény hitközség népe előtt, hogy Erdélyegyház-
megyénk ez időszertint kegyes főpásztorának szerető szí-
vét semmihez sem lehet inkább hasonlítani, mint a nap-
hoz, a mely jótékony sugaraival iölkeresi a gazdagokat
és szegényeket; a vigadókat és szomorúakat, a bővelke-
dőket és szükséggel küzködőket, a hegyeket s völgyeket,
s mindenütt jóságának kifogyhatatlan sugaraival ápolja a
muzsák kertjének virág bimbóit, hogy azokból így egy-
kor a hazának jó fiaí és leányai, az egyháznak buzgó hi-
vei, Felséges királyunknak hűséges alattvalói legyenek.

Ha igaz amit a régi pogány világ bölcse, Cicero mond,
hogy: „a jótékonyosság az emberi szív főéke,“ pedig ezen
cicerói nagy igazságnak valóságát igazolja az emberiség
nagy multja: akkor Erdélyegyházmegyénk hön szeretett
főpásztora megszámlálhatatlan jótéteményeinek szebbnél-
szebb virágaiból nagyon szép koronát font egyházunk,
hazánk és nemzetünk boldogságáért hön dobogó szívé-
nek, mert erdélyi püspökségének minden éve, annak min-
denik napja és órája szakadatlan jótékonyosságainak meg-
czáfolhatatlan tanui.

Szent Ambrus mondja, hogy: „A jótékonyáságnak
ott van meg a valódi érdeme, hol arról nem a jótévő,
hanem a szegények nyelve szól,“ szent Bernárd pedig
azt mondja: „A jótévőre semmi sem hat kellemesebben,
mintha a segélyezett hálásan veszi azt, mit ingyen kapott.“
Ezen elmondott nagy igazságok iránti erős meggyőződés-
em érzetében hitközségünk nagyon tisztos iskolaszéki ta-
nácsának megbizásából, egész hitközségünk szegény népe
nevében leghálásabb köszönetet mondok Püspök urunk
ő nagyméltóságának nagyon népes iskolánkra kiterjesz-
tett főpásztori magas figyelméért és iskolaügyünk fölvi-
rágoztatása érdekében tett fejedelmi kegyes alapítványai-
ért. — Kivánom, hogy ő Excellentiáját az isteni Gondvi-
selés Erdélyegyházmegyénk püspöki székén igen sokáig
tartsa meg, és éltesse sokáig az emberi életkor legvégső
szakáig. A lövétei nemes hitközség és iskolaszék nevében
és megbizásából

Jakab Lajos,
iskolaszéki elnök.

IRODALOM.

— **Felhívás.** A Szent István-Társulat az ifjusági
irodalom állandó művelését és terjesztését, tüzte ki egyik
feladatává. E célra azon írónkkal, kik a kath. ifjusági
és nevelészeti irodalmat művelni hivatással is, kedvvel is
bírnak, érintkezésbe öhajtlépai, hogy jövőben az ifjusági
iratok kiadását mennél többek közremunkálásával éven
kint folytathassa. — E vérből tisztelettel felhívja mind-
azon egyházi és világi írónkat, kik a 10-14 éves ifju-
ság számára akár eredeti kath. ifjusági iratok megírására
akár a művelt európai nyelveken megjelent ifjusági ira-
tok átdolgozására hivatást és kedvet éreznek, hogy ab-
béli késégükről a társulat igazgatóságát e felhívás köz-
zétételetről számítandó 14 nap alatt értesíteni szivesked-
jenek, megjegyezvén: vajjon eredeti, vagy átdolgozott, (minő

nyelvekből) munkálatokkal, prózai, vagy verses alakban belletrisztikai, ismeretterjesztő (történet, utazás, természetrajz stb.) művekkel kívánnak-e a kitűzött célhoz járulni.

— **Pályázat.** A Szent István Társulat rendeltetésénél fogva a népies irodalom ápolása s terjesztéséről gondoskodni óhajtván, ezennel pályajutalmakat tűz ki oly népies iratokra, melyek, hogy minél olcsóbban elárusíthatók legyenek, lehetőleg mérsékelt terjedelemben, rendszeren 8 kis nyolczadrét nyomtatott lapnál többre nem terjedve, zamatos, világos és mulattatva oktató előadásban a tárgyhoz képest prózai, vagy verses alakban a népünkre károsan ható ponyvairodalom termékeinek ellensúlyozására alkalmasak legyenek.

A pályázók, földolgozásra a következő tételek közül egyet, vagy többet választhatnak: 1. Fogyunk (két gyermekrendszer) 2. Vadházasság. 3. Postatakarékpénztár 4. Vegyes házasságok. 5. A rossz sajtó. 6. A pálinka. 7. Kié az iskola? 8. A vasár-ünnepnapok megszentelése. 9. Résztvet a közsegekben. 10. A gyermekevelés és ápolás.

E tételekkel csupán a kidolgozandó eszmék jeleztetnek, a pályázó nepirookra hagyatván, hogy a nép előtt minél tetszetesebb s vonzó színekkel válaszszanak.

A jutalmak négy rendbeliek; A legkitűnőbb iratka számára 4 db arany. A 2-ik helyen kitűnő 3 db arany. A 3-ik helyen kitűnő 2 db arany. A 4-ik helyen kitűnő 1 db arany.

E jutalmakon kívül a pályanyerteseknek a rendszeres díj is ki fog szolgáltatni. Beküldési határidő 1886. márczius 31-ike.

Az idegen kézzel letisztított, lapszámozott, jeligéve ellátott munkálatok, melyek mind egyikének külső jeligéve két birnia, a pályázatban közölt eredeti címet és számot tartalmazó, a szerző nevét rejtő jelgés level mellékelésével a Szent-István-Társulat igazgatóságához; (Budapest IV. Lovasz-u. 13.) küldendők. Azon munkálatok, melyek a jezetű föltételeket mellőzik, pályázatra nem bocsáttatnak.

A pályázat eredménye a munkálatok megbirálása után azonnal kihirdetteitük.

A Szent-István-Társulat fölkeri veterán és ifjú egyházi és világi nepiroknak, hogy a cél fontosságánál fogva, a pályázatban minél nagyobb számmal résztvenni sziveskedjenek.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános köszönet.** A szál. szt. Ferenczről nevezett magyar egyház-irodalmi iskola ez évi tagjai kedves kötelességüknek tesznek eleget, a midőn nagyságos es ituo Andrasi István apat-kanonok urnak a nyilvános tereen is nagy köszönetüket nyilvánítják azon nagylelkű-segeert, melynel fogva iskolánkat a karácsonyi szt. ünnepek alkalmával könyvekkel gazdagítani, — most újabban pedig a szál. szt. Ferencz tiszteletére rendezett ünnepély kiadási kottelegeinek tedezésére 5 frt, azaz öt forintot kegyeskedett adományozni. Etesse a Mindenható a bőkezű adakozót es arassza áldását, kegyelmét tevékeny életének minden napjaira! — Az iskola ez évi tagjai nevében.

K i s s István elnök.

— **XIII. Leo pápa** ő Szentsege Németország főpásztorainak egységes kérelme folytán, M a g y a r o r s z á g i

Sz. Erzsébetet Németországban a női nem pátronájának declarálta; ünnepét pedig ritus duplicis II. cl. rangra emelte.

— **Szalézi szt. Ferencz-ünnepély.** Az erdély-egyházmegeyi növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája védszentjének, Szalézi szt. Ferencznek tiszteletére f. hó 2-án ünnepélyt rendezett, mely jelzett napon a papnevelő nagyobb tantermében, a lapunk mult számában közölt program szerint, nagyszámu közönség jelenlétében tartatott meg. — Ezen ünnepély, melyet püspök ur ö nagyméltósága is magas megjelenésével tüntetett ki, minden habozás nélkül kimondhatjuk: általában ugy, mint részleteiben fényesen sikerült. A beszélők, szavalók és értekezők, kivétel nélkül talpraesetten oldották meg nehéz feladataikat, minek teljes bizonyossággal szolgálnak a meg-megújuló viharos tapsok és éljen kiáltások a föllekesült gőzönség részéről. Nagyban emelték ezen szép ünnepély fényét és sikerét pedig, a tapintatosan választott, és derék karnagyunk, Fogarasy János ur szakértő vezetése mellett valódi bravourral előadott énekdarabok, melyeknek szép sikerében a fáradhatlan karnagy ur önfeláldozó szorgalmát némileg megjutalmazva találhatta. — Nem is késett a kegyes főpásztor ezen ünnepély fényes sikere fölötti örömeinek és a ft. előjáróság iránti magas elismerésének kifejezést adni, kenetteljes és a szónoki lendület magaslatát megelkedett, megkapó, gyönyörű beszédben intvén a kedves növendékeket további kitartó munkásságra ésszorgalomra a tudományok elsajátításában ugy, mint a jó erkölcsök gyakorlásában. — Mi pedig mindnyájan egy élvezetteljes est kedves emlékeivel távozánk a muzsák szent falai közül.

— **Megtérések.** A keleti szakadárók megtérései napról-napra szaporodnak. Mesopotamiában legujabban 515 jakobita tért vissza a kath. egyházba. Gezircz districtusban két falu vette fel a kath. hitet. Tal-Armenben templomot építettek. Mardinban pedig zárda készül.

— **A „klasszikai irodalmak intézete“ Romában.** Folyó évi január 15-én nyitattott meg ünnepélyesen a római papneveldeben a magasabb klasszikai irodalom intézete, mint ezt XIII. Leo pápa mult évi május havában elrendelte. Az ünnepély rendkívül fényes és a lánglelkű pápa-alapítóhoz valóban méltó volt. Megjelentek azon nemcsak számos bibornok és praelatus, hanem Ausztria, Franciaország, Belgium, Bajorhon és Brazília követei is, továbbá a Romában székelő szerzetes főnökök, rectorok, a különböző tudományos intézetek és a királyi egyetem több tanára. — Ime, a tudós, a bölcs XIII. Leonak egy újabb intézkedése, melyben a „Lumen in coelo“ jóslat pápája magas röptü szellemének egy újabb sugarával árasztja el a tudós világot. Méltán mondja ide vona-közö ünnepi cikkében a jeles „Unita Cattolica“: „Mióta XIII. Leo szt. Péter székét elfoglalta, hármias irányt tűzött ki magának: a papaság szabadságát, a papság tudományos kiképzését, s a nép jámborságát; minden cselekvénye, körlevele, összes levelei és rendszabályai e hármias törekvést tükrözik vissza. . . . A mi különösen az egyházi tanulmányokat illeti, azokhoz „Aeterni Patris“ című körlevelében, rendszabályokat alkalmazott; sz. Tamás műveinek újabb kiadását elrendelte; a vatikáni könyvtárt régi kodexekkel gazdagította; a pápai levéltárakat meg-

nyitotta s mult évi máj. 20-án kelt-leveleiben elrendelte Rómában az olasz, latin és görög irodalom magasabb tanulmányozását, azonkívül a keleti nyelvek és irodalom Akademiáját is megnyitotta. „Mi pedig mindezeket bámulattal szemlélve tele reménnyel kiáltunk fel a magyar költővel: „Még jöni kell, még jöni fog egy jobb kor, mely után hő ima epedez száz ezrek ajakán.“

— Mint az „**Osservatore Romano**“ jegyűjában jelzi, a földön elszort katolikusok száma nem 212 millió, hanem 275—290 millió közt ingadozik. Ezen számból Magyarországra esik hét millió kilencszázezer romai, — s egy millio hatszázezer görög s örmény szertartású katolikus. — Szépen egyesül e sok millió hívő a közös fő, a romai pápa atyai gondos kormányzata alatt, kinek nehéz egyházkormányzási ügyeiben 74 bibornok, 12 különböző szertartású patriárcha, 175 érsek és 733 püspök segítkezik. — „Fides vestra annunciat in universa terra!“

— **A Krisztus rendet**, mint activ lovagrendet Dénes Portugalli király alapította 1317-ben Algarbia határainak védelmére a mórok ellen. „Jézus Krisztus lovagjai“ — volt a lovagok neve. XXII. János pápa 1319 márczius 14-én megerősítvén a rendet Szent Benedek rendszabályaira kötelezé a rend tagjait és a pápának fenntartá a jogot, hogy ők is vehessenek fel tagokat a rendbe. A lovagok külön ruhája fehér gyapju-köpeny nagy vörös kereszttel s ennek közepén kisebb ezüst kereszttel a mellen. Portugáliában 1779-ben a Krisztus-rendet saecularizáltak. Így lett belőle pusztá érdemrend. A rend javait az állam 1834-ben végre — zsebre rakta. A pápai Krisztus-rend lovagjai a portugalliéhoz hasonló ruházatot kapnak és áttört arany alapon, vörös zománccos Krisztus keresztet, a melynek végei kettős sugárban végződnek.

— **Curiai döntvény a párbér-kérdésben.** A kir. Curia polgári osztálya közelebbről tartott teljes ülésében a mult évi decz. 4-iki plenumból kiküldött szövegező bizottság által referált párbér-kérdésre nézve megállapított következő döntvényiszöveg fogagtatott el: 1. Ha a kath. lelkész részéről igényelt párbér iránti ügyekben panaszlott fél a kötelezettségi alap jogosultságát vonja kétségbe, illetőleg, midőn az a kérdés döntendő el, ha vajjon a párbér ingatlan birtokhoz kötött dologi terhet, vagy személyes viszonyokon alapuló kötelezettséget képez-e? a felmerült vitás kérdés elbírálására a bíróságok vagy pedig a közigazgatási hatóságok vannak-e hivatva? — Határozat: az ügy eldöntése a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. — 2. Dologi tehernek tekintendő-e a párbér minden oly esetben, midőn a „canonica visitatio“ értelmében annak szolgáltatása házak, vagy telkek szerint történik? — Határozat: Az magában véve, hogy egyes helyeken a „visitatio canonica“ feljegyzései szerint a párbér minden ház, vagy telek után szolgáltatik ki, még nem képez elegendő alapot arra, hogy a kérdéses helyeken a párbér ingatlanokon nyugvó dologi tehernek tekintessék. — Hogy e döntvények utóbbika mennyire sérelmes és eredményeiben, mennyire lesújtó leend a magyarországi kath. papság anyagi helyzetére, azonnal beláthatja mindenki, ki a magyarországi párbérügyet ismeri és azonkívül fontolóra veszi azon rohamos birtokváltást, melynek Magyarország

egypár tized óta szomorú szinterévé lön. Mi tehát nem-hogy e bajon segíteni törekednénk, hanem törvényeinkkel működünk közre, hogy szegény népünkkel papjai is pusztuljanak el!

— **Köszönettel vettük** a meghívót a kézdivásárhelyi Oltár-egylet által 1886, február hó 13-án a kézdivásárhelyi tanácsház disztermében saját alapja javára rendezendő „Alarczos tánczvizalomra“.

— **Mennyit nő a nap hossza februárban?** Február 1-én a nap felkelt 7 óra 30 perczkor, 28-án fel fog kelni 6 óra 45 perczkor, különbözet tehát: 45 percz; február 1-én lement a nap 4 óra 58 perczkor, 28-án le fog menni 5 óra 41 perczkor, különbözet tehát: 43 percz; a két különbözet összege, vagyis: 1 óra és 28 percz képezi a nap hosszabbodását február havában. —

— **A ker. szeretet műve.** Don Bosco turini áldozár, ki magát az elhagyott gyermekek nevelésére szánta, 40 év lefolyása alatt a jószívűek segélyével 164 menházat alapított Olasz-, Francia-, Spanyolországban és Dél-Amerikában, 700,000 növendék nyert Don Bosco menházaiban nevelést és jelenleg is 100,000 vannak azokban elhelyezve Ezen intézetek vezetésével Don Bosco által alapított Salézianusok rendje van megbízva. — Évenként 25,000 hagyják el az intézeteket, mint kiképzett mesteremberek, gazdák, művészek és papok, — Akik az intézetben nyerték neveltetésüket, az eddigi kimutatások szerint még egy sem volt befogva vagy elítélve. Ime csodát nevel a vallás-erkölcsös nevelés! Vajjon nem volna ez nálunk is lehetséges? — Rajta! egyesüljünk Istenért és Istennel az ifjuság vallás-erkölcsös nevelésére, akkor nálunk is meg fogjuk látni a ker. nevelés csodáit.

— **Az oktatásügy Magyarországon!** Elöttünk fekszik a vallás- és közoktatásügyi miniszter Jelentése a közoktatásügy 1884/5-ik évi állapotáról. A jelentésben foglalt számszerű adatokból jónak látunk egyet-mást kiemelni. Az 1884/5. évben a középiskolák száma Magyarországon 177 volt, tehát 9-el több mint 1869-ben, ellenben 1-el kevesebb mint 1883-ban; az utóbbi különbözet onnan ered, hogy míg egy polgári iskola gymnasiummá alakult át, két 3 osztályu gymnasium lön felosztatva. Miután a középiskolák általános száma teljesen kielégítő, ennek szaporodása nem is volt várható, a kedvező fejlődést azonban tanusítja az, hogy 1869 óta a teljes középiskolák száma 68-ról 106-ra emelkedett s a esonkáké 100-ról 71-re szállott le. E számon belül a gymnasiumok és reáliskolák számaránya némileg javult a reáliskolák előnyére; míg ugyanis a gymnasiumok százalékos aránya 1869-ben 86.9% volt, s a reáliskoláké 13.1%, ez arány 1885-ben 84.8%-ra szállott le s illetőleg 15.2%-ra emelkedett. Az államkormány vezetése alatti középiskolák (itt vannak a katolikus iskolák) száma 1869-től 1885-ig 93-ról 117-re emelkedett s az autonom felekezetié 73-ról 60-ra szállott le. Ezt az irányt tükrözi vissza — kisebb mértékben — az utolsó két év adatainak összehasonlítása is. A középiskolai tanulók száma 1885-ben 42937 volt, tehát 4799-el több mint 1869-ben és 2220-al több mint 1883-ban; a gymnasiumok tanulóinak száma 1869. óta 2609-el gyarapodott, a reáliskoláké pedig 2190-el. Vallás szerint 1884—5-ben a tanulók olykép oszlottak meg, hogy 1000 likost 1000 tanuló-

hoz s a felekezetek arányát itt és ott egymáshoz viszonyítva míg 1000 lakosra 472 rom. kath. esik, 1000 tanulóra 455, s ugyanígy a gör. katolikusok számaránya a lakosságnál 108, a középisk. tanulóknál 42, a gör. keleti lakosságnál 141 a tanulóknál 48, a reformátusoké 147, és 137. az ág. h. evangélikusoké 80 és 110, az unitáriusoké 4 és 6, a mózesvallásuaké 45 és 198; tehát legkedvezőtlenebb a középisk. tanulók között a görög keletiek, legkedvezőbb az izraeliták számaránya. Ugyanígy viszonyítva a tanulókat anyanyelvök szerint, tulságban vannak a magyarok (58%) és a németek (18%) ellenben kedvezőtlenebb arányt mutatnak a rutének. A középiskolák fenntartása, az 1884-ik tanévben 4.252,066 frtba került, tehát 786,969 frttal többbe, mint 1883-ban. Ez összegből a 150 gymnasiumra 3.385,517 frt, a 27 reáliskolára 867,550 frt esett; a miniszterium vezetése alatti középiskolákra 3.200,157 frt és az autonóm felekezetekre 1.052,809 frt; ez előbbiek költsége tehát 1883. óta 666,303 frttal, az utóbbiaké 120,666 frttal szaporodott. Érdekes és szomorúan tanulságos adatokat szolgáltat a jelentés a felsőbb oktatásban részesülő ifjúság vallások szerinti megoszlására nézve. Mindenütt aránytalan fölénybe kerültek az izraeliták. Így p. a budapesti tud. egyetemen legtöbb volt ugyan a rom. katolikus: 3342 a téli és 3172 a nyári félévben volt hallgató közül 1327, illetőleg 1273, ámdé utánok mindjárt az izraeliták következtek 1022, illetőleg 998 hallgatóval. Jellemző a kolozsvári tud. egyetemre nézve, hogy annak 449, illetőleg 441 hallgatója közt a tulnyomó szám, 213, illetőleg 208, rom. katolikus volt. A József-műegyetemen a zsidok már legyőztek minden más hittvallást: számuk 39.1%, a rom. katolikusoké csak 31.1%.

— † **Ágoston Antal.** Katolikus közéletünk szerény de igen érdemes tagja hunyt el benne, kinek halála már csak azért is érzékeny veszteség, mert világi katolikusaink körében művelt szelleme, nemes, önzetlen, jó szive és mélyen vallásos élete által példa gyanánt ragyogott. — Következő gyászjelentés adatott ki: A Szent-István-Társulat igazgatósága fájdalommal szívvel jelenti Ágoston Antal, a Szent-István és Szent-László-Társulatok titkára, a „Katolikus Hetilap“ szerkesztője, jan. 28-án a betegek szentségének ájtatos felvétele után munkás életének 58-ik évében történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült teteme január 30-án d. u. 4 és fél órakor a halottas házban (VIII. Mária-utca 30. sz.) fognak beszenteltetni s a kerepesi-ut melletti temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat február hó 1-én reggeli 10 órakor a szentferencziek templomában fog a mindenhatóknak bemutatattani. Budapest, 1886. január 28-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Az erd. rom. kath. irod. társulat** pénztárába fizettek: Zomora Dániel párttag 1885-re 5 forint, — Murányi Kálmán párttag 1885-re 5 forint, — Balogh Ignác párttag 1885-re 5 forint, — Száva Antal párttag 1885-re 5 forint, — Balogh Lajos rendes tag 1885-re 2 forint, — Bálint Endre párttag 1885-re 5 forint, — Bán-

di Bernandin előfizetett 1885-re 4 forint, — Bessenyei József előfizetett 1885-re 4 forint, — Burecz Károly, előfizetett 1885-re 4 forint, — Elekes Lőrincz előfizetett 1885-re 4 forint, — Esperesi hivatal Németbolyban előfizetett 1884—85-re 6 forint, — Kovács L. Barnabás, előfizetett 1885-re 4 forint, — Máthé József előfizetett 1885-re 4 forint — Mátyás Domonkos előfizetett 1885-re 2 forint — Osváth Mózes rendes tag 1886-ra 2 forint, — Kolumbán Agoston előfizetett 1886-ra 1 forint, — Katona György előfizetett 1886-ra 2 forint, — Holló Tamás előfizetett 1885-re 1 forint, 1886-ra 1 forint, — Fülöp Arpád előfizetett 1886-ra 1 forint, — Steinitzer Ede rendes tag 1886-ra 3 forint, — Vitos Mózes rendes tag 1886-ra 2 forint — Prokupek Samuel rendes tag 1886-ra 2 forint, — Lázár Antal előfizetett 1886-ra 2 forint, — Andrassy Sándor előfizetett 1885-re 1 forint, 1886-ra 1 forint. — Ambrus Ferencz előfizetett 1886-ra 1 forint, — Tözsér László előfizetett 1886-ra 1 forint, — Brassay József előfizetett 1886-ra 1 forint, — Fehér József előfizetett 1883-ra 2 forint 66 krajczár, — Marton Kryzostom előfizetett 1885-re 2 forint, — Révay Károly rendes tag 1885-re 2 forint Avéd István előfizetett 1885-re 4 forint, — Kovács Lajos párttag 1885-re 5 forint 6 krajczár, — Both Demeter párttag 1885-re 2 forint 50 krajczár, 1886-ra 2 forint 50 krajczár, — Bálint Károly párttag 1886-ra 5 forint, — Buzás Mihály párttag 1886-ra 5 forint, — Bálinth László párttag 1886-ra 5 forint, — Zagyva Mihály előfizetett 1885-re 2 forint 1886-ra 2 forint — Bálinth Gergely előfizetett 1886-ra 4 forint, — Szent-István-Társulat Budapest előfizetett 1886-ra 2 forint, Oláh Antal, párttag 1885-re 5 forint.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

— **„Többeknek“** Gyergyóban. Hát uraim a puskaport nem önök találták fel; valamint ama téves állítást is, hogy „az 1886-ik ominosus (de nem, mint önök írják abominosus) évben Gyeryiaszentelő B. A. ünnepe is vasárnapra esik,“ a mi csak elnézés folytán csuszott be lapunkba, nem önök vették észre először és kizárólagosan; észrevette e szembetünő tévedést szerkesztőségünk is, de midőn már nem segíthetett rajta; később pedig fölöslegesnek tartotta a tévedésre való figyelmeztetést, mert az tényleg szembeötlő voltánál, fogva, mindenki észrevehette s csakis elnézésből származó hibának tudhatta be. — Végmegjegyzésünk pedig még csak az, hogy ha azon „gyergyói többség“ alatt csak egy „egység“ rejlenék — a mint véljük, — fiat applicatio dicatorum azon nevezetes „egységre.“

— **P. Gy. F. urnak,** Tur. Örömmel vettük P. Vitos szellemi hagyatékának beküldött részleteit; sajnos, hogy lapunk zártakor érkezett; de jövő számunk biztosan fogja hozni az igen kedves közleményt. Tessék még abban a kincsbányában tovább kutatni s bennünket minél több adaggal szerencseltetni. Ave!

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: D. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ODÓN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt.